

Edebiyatın İçinden YAKUP ÖZTÜRK • ozturk.yakup@yahoo.com.tr

Yolun başındaki Selim İleri

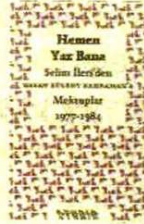
Selim İleri'yi yakın bir zaman önce kaybettik. Onun ne derece üretken bir yazar olduğunu, ölümünden sonra bile peşine düşürse onlarca yeni kitapta imzasını görebileceğimizi biliyorum. İşte bir yıl geçmeden Sen Diye Biri adlı romanı yayımlandı. Hasan Bülent Kahraman, İleri'nin kendisine yazdığı mektupları, yeni bir kitap kurguluyormuş gibi, nefis notlarla bir araya getirdi. Hemen Yaz Bana, yolun başında diyebilir miyiz, genç Selim İleri'nin insan ve sanatçı tarafına odaklanan bir manzarayı karşımıza getiriyor. Henüz otuzlu yaşlarına yeni girmiş ama birkaç hikâye kitabı, Destan Gönüller, Cehennem Kraliçesi, Ölüm İlişkileri, hepsinden önemlisi Her Gece Bodrum'u yayımlamış. Hasan Bülent Kahraman da hikâyci, eleştirmen, belki romancı olmak üzere yola çıkmış genç bir yazar. Ankara'da yaşıyor. Ankara, o yıllarda Bilgi Yayınevi'nde Attila İlhan'ın durduğu, çevresinde, sonradan Türk edebiyatının epey meşhur yazarları arasında girecek Pınar Kür, Nazlı Eray gibi gençlerin dolaştığı bir şehir. İleri'nin romanları Bilgi'den çıkıyor. Kemal Tahir'den sonra Attila İlhan'ın tesirine girdiği dönem. Mektupların her birinde bu genç kadınlardan ve İlhan'dan bahis var. 1977'den 12 Eylül 1980 darbesinin hemen öncesine kadar Ankara ve İstanbul'da yayımlanan bazı edebiyat dergilerinin kadroları, içerikleri ve gazetele- rin kültür sayfaları hakkında değerlendirmelerle karşılaşılıyor. Mektuplar darbenin hemen öncesinde kesiliyor. 1984 yılından bir tek mektup var. Hasan Bülent Kahraman, bu arada mektuplaşma eski samimiyette olmasa da devam etti diyor. Ancak o mek-

Selim İleri'nin 1970'lerin sonunda Hasan Bülent Kahraman'a gönderdiği mektupları, Kahraman'ın özverili, entelektüel notları ve tanıklıkları ile kitaplastı: Hemen Yaz Bana. Genç bir romancının yolun başındaki heyecanları, yayın dünyası ile ilişkileri bu mektuplarda okuru bekliyor.

tupların elinde olmadığını da dile getiriyor.

HEMEN YAZ BANA NEDEN FARKLI

Bir yazının mektupları ilk defa yayına hazırlanmadı ama Hemen Yaz Bana'nın öncekilerden büyük nispette farkı olduğu ortada. Hasan Bülent Kahraman, kendisine gelen bu mektupları olduğu gibi yayımlasaydı zaten önemli bir iş yapacaktı fakat o, Selim İleri'nin neredeyse yer, zaman, şahıs, olay vs. bahsettiği ne kadar konu varsa bunları uzun uzun notlamış. Mektuplarda bahsi geçen yazılar, soruşturma dosyalarına verilen cevaplar, röportajların tam metni ekler kısmında yer alıyor. Kitabın başına da İleri'nin romancılığına yorumlayan, sanatının kaynaklarını açıklayan epey güçlü bir yazısını koymuş. Hemen Yaz Bana, İleri'nin çok sevdiği bir kelime ile söyleyeyim, handiye mektupların ölüne geçen bir kitap olmuş. Hasan Bülent Kahraman'ı daha yakından tanımamıza imkân vermiş. Onun bir zamanlar hikâye ile edebiyat verimini ortaya koyduğu, romanlar yazdığı kimin malı-

HEMEN YAZ BANA/ SELİM İLERİ'DEN HASAN BÜLENT KAHRAMAN'A MEKTUPLAR
STUDIO YAYINLARI
AĞUSTOS 2025
315 SAYFA

modur ki? Kahraman'ın ilk yazısını yayımlamasının üzerinden elli yıl geçmiş. İleri ve Kahraman arasında bu derece yakın bir dostluk olduğunu bilmeden ikisini de benim gibi çok yakından takip eden okuyucular, bu elli yılın özel bir yayın ve etkinlikle hatırlanmasını ve gelecek yıllarda Kahraman'ın hatıralarını yazmasını bekleyeceklerdir. Hele ki bu kitapta yer alan notları gördükten sonra Ankara ve İstanbul'daki edebiyat, sanat, kültür çevrelerini bir hatırat bütünlüğü ile okumak isteyeceklerdir.

Hasan Bülent Kahraman ile Selim İleri, Her Gece Bodrum'un yayımlanmasından kısa bir süre önce tanışıyorlar. Roman hakkında esash yazılardan birini de Kahraman yazıyor. Romanın, Türk romanında henüz sivrilmemiş bireyciliğin kapısını aralayan ilk metinlerden biri olduğunu, bunun köklerinin ve o meşhur marazilik izlerinin toplumda yaşadığını iddia ediyor. Bir Denizim Eteklerinde adını da Kahraman teklif ediyor. Bu kitap için neden "Son derece öncü bir öykü kitabıdır" dediğinin cevabı da notlarda yer alıyor. Hatta sade o günler için değil bugün için bile "yanına yaklaşılmasını kertele farklı" olduğundan bahsediyor.

1970'lerin sonunda, mektuplarda da geçtiği gibi dağıtılı günlerde, edebiyat dergileri ve kültür gazeteciliğimizi seyrediyorduk. Politika gazetesinin bu iki genç adamın hayatındaki yerini okuyoruz. Ankara'da Oluşum, Türkiye Yazıları, Özgür İnsan, Sanat Olayı, Somut, Yeni Edebiyat dergileri hızlıca tespit edebildiklerim arasında. Bu dergileri kim idare etti, hangi sermaye sahiplendi, bunların edebiyatımızdaki yeri, önemi mektuplar okunduğunda belirginleşiyor. Mesela Özgür İnsan'ı baştan sona elden geçirmek için sabırsızlanıyoruz.

Mektuplarda elbette bir dolu isim geçiyor. İsmail Cem, Bülent Ecevit, Orhan Koloğlu, sanatçılar, siyasetçiler, pek çok isim. Fakat Türk Romanı adlı meşhur monografinin yazarı Robert Finn ile burada karşılaşmayı ummazdım.

Kahraman, dostluklarını anıyor. Türkiye'de çalışmalarını tamamlayıp ülkesine dönüşünü yazıyor.

Dönelim mektuplarıdaki Selim İleri'ye. Yalnızlık, İleri'nin yakasından hiç düşmedi. Bunu çok meşhur bir yazar olduğunda da duyuyordu. Yalnızlık duygusunu yazarlığının temelini oturttuğunu ilk hikâyelerini kitaplaştırırken haber vermişti. Mektubun mahremiyeti bize gösteriyor ki bu sadece kitap adında yaşayan bir bunalım değilmiş.

Selim İleri'nin bugün baskısı olmayan bazı kitapları var. Onlarda Türk edebiyatına dair yazdık-

larımı topladı. En genç yaşında bile geçmiş edebiyatımızı eskilerin ifadesiyle tetkik ederek okudu. Tam o yıllarda bir söyleşisinde "Bir romancının ötesinde her zaman edebiyat adamı olmak istedim." diyor. Öyle de oldu. Yazdığı, ardına düştüğü kitap ve isimleri edebiyat tarihçileri bile henüz okumamıştı.

Çağdaş yazarlar için yorumlarını merak edenler de kitapta epey sözle karşılaşacaklar. Yukarıda isimlerini andım. O genç kadımlar, sonra Füzruzan, Adalet Ağaoglu, İleri'nin gözünden mektuplara giriyor.

MEKTUPLARDA BAŞKA NELER VAR?

1977'deki 1 Mayıs kutlamalarına İleri'nin de katılması, Bilgi Yayınevi'nden ayrılıp Altın Kitaplar'a geçmesi, orada Cehennem Kraliçesi'ni yayımlaması, daha sonra Attila İlhan'ın da Bilgi'den ve Ankara'dan ayrılıp İstanbul'a yerleşmesi, 1980'lere kadar Marksist estetiğe bağlı kalması, dünya edebiyatından ideolojik metinleri takip etmesi ancak Türkiye'de sol çevrelerin arzalı yanlarını, sahteliklerini her fırsatta dile getirmesi, sevgisizlik ile faşizm arasında ki bağı ısrarla yazması, annesinin ağır hastalık süreci mektupların orta yerinden yansıyan birkaç başlık. Bir de Fransızca okuyup konuşan Selim İleri'ye tanıklık, kütüphanesinin zenginliğini sevir var.

Selim İleri, sadece roman düşünüyor. Evet derin bir yalnızlık içinde. Buna rağmen Çağaloğlu'na bile günlerdir inmiyorum diyor. Görüştüğü pek insan yok. Sadece kurmacaların bir tezgahın kalkmadan diğerini yaratmaya çalışıyor. O kadar çok roman adı geçiyor ki mektuplarda. Çoğunu, romanlarının adında görmeyeceğiz. Ne fark eder? O adları, yazdıklarının bir kısmını yayınladığı romanlarının içerisine taşıyacak nasıl olsa. Mektuplar bir yazarın mutfağını seyretiliyor. Zihninin içini, tasarılarını, heyecanlarını.

Kitaptan bağımsız olarak bir iki hususa daha değinirim. Hasan Bülent Kahraman, Studio Yayınları'nın kurucu genel yayın yönetmeni. Hemen Yaz Bana, yayınevinin ikinci kitabı olarak çıktı. Kahraman, Adalet Ağaoglu'nun da mektuplarını belki yayımlanıyor diyor. Özgür İnsan dergisindeki roman soruşturmasını da ayrı bir kitap olarak tasarladığı görülüyor. Sağdan ve soldan epey sanatçının görüşlerini bir araya getiren bu soruşturma o günlerde ciddi bir edebiyat olayına dönüşüyor. Orada yer almayan kişiler bile köşelerinden yazıyorlar. Kahraman, bunların hepsini derleyip kitap yapacağını anlatıyor. Studio Yayınları'nı yakından takip edeceğiz.

